

Ενότητα 16, Το θλιβερό τέλος ενός τυράννου

Αρχαία Α' Γυμνασίου

Λύσεις ασκήσεων σχολικού βιβλίου

σχ. βιβλίο (σ.σ. 122-125)

Ενότητα 16: Το θλιβερό τέλος ενός τυράννου

Λύσεις των ασκήσεων του σχολικού βιβλίου (σ.σ. 122 -125)

Μετάφραση

Διονύσιος ὁ δεύτερος τὴν ἀρχὴν εἶχεν εὖ μάλα περιπεφραγμένην.	Ο Διονύσιος ο δεύτερος είχε την εξουσία πολύ καλά προστατευμένη.
Ναῦς μὲν ἐκέκτητο οὐκ ἐλάττους τῶν τετρακοσίων,	Εἶχε στην κατοχή του περισσότερα ἀπὸ τετρακόσια πλοία,
δύναμιν δὲ πεζῶν ἕς δέκα μυριάδας,	δύναμη πεζῶν μέχρι εκατὸ χιλιάδες,
ἰππεῖς δὲ ἔννεακισχιλίους.	καὶ ἰππεῖς ἐννέα χιλιάδες.
Ἡ δὲ πόλις τῶν Συρακοσίων ἐκεκόσμητο μεγίστοις λιμέσιν,	Ἡ πόλη των Συρακουσίων εἶχε στολιστεῖ με πολὺ μεγάλα λιμάνια,
καὶ περιεβέβλητο αὐτῇ ὑψηλότατον τεῖχος.	καὶ εἶχε χτιστεῖ γύρω της πολὺ ὑψηλὸ τεῖχος.
Εἶχε δὲ καὶ παμπόλλους συμμάχους.	Εἶχε, ἐπίσης καὶ πάρα πολλοὺς συμμάχους.
Καὶ ἐπιθαρῶν τούτοις ὁ Διονύσιος ὤετο	Καὶ ἔχοντας ἐμπιστοσύνη σε αὐτὰ ὁ Διονύσιος πίστευε
κεκτῆσθαι τὴν ἀρχὴν δεδεμένην ἀδάμαντι.	ὅτι ἡ εξουσία του ἦταν παρά πολὺ σταθερή.
Ἄλλ' οὗτός γε εἶδε καὶ τοὺς υἱοὺς βιαίως ἀποσφαγέοντας	Ἀλλὰ αὐτός, βέβαια εἶδε καὶ τοὺς γιους του βία να σφάζονται
καὶ τὰς θυγατέρας ἀναιρεθείσας.	καὶ τις κόρες του να ἐκτελοῦνται.
Οὐδεὶς δὲ τῶν ἀπ' αὐτοῦ ταφῆς τῆς νομιζομένης ἔτυχεν·	Κανεὶς ἀπὸ αὐτοὺς δεν τάφηκε ὅπως ἔπρεπε·
οἱ μὲν γὰρ ζῶντες κατεκαύθησαν,	γιατί ἄλλοι κήκαν ζωντανοί,
οἱ δὲ καταμηθέντες ἐξερρίφησαν ἕς τὴν θάλατταν.	καὶ ἄλλοι ἀφοῦ κομματιάστηκαν ρίχτηκαν στη θάλασσα.
Αὐτὸς δὲ κατέστρεψε τὸν βίον διάγων ἕν πενία γηραιός	Καὶ αὐτός τελείωσε τὴ ζωὴ του ζώντας γέρος μέσα στη φτώχεια.
Καὶ ἡ μεταβολὴ τοῦ Διονυσίου ἕς οὕτω ταπεινὰ	Καὶ ἡ τόσο ταπεινωτικὴ κατάληξη του Διονυσίου.
ἦν δεῖγμα οὐ τὸ τυχὸν τοῖς ἀνθρώποις	ἦταν σπουδαῖο παράδειγμα στους ἀνθρώπους
ἕς σωφροσύνην καὶ κόσμον τρόπου	για τὴν ἐπιδίωξη της σωφροσύνης καὶ της καλῆς συμπεριφορᾶς.

Ερωτήσεις Κατανόησης

- 1. Ποια στοιχεία επικαλείται ο Αιλιανός, για να καταδείξει τη δύναμη των Συρακουσών στα χρόνια του Διονυσίου;**

Στα χρόνια του Διονυσίου οι Συρακούσιοι είχαν μεγάλη δύναμη. Είχαν αυξημένη τη δύναμη του στόλου, στην κατοχή τους υπήρχαν περισσότερα από τετρασκόσια πλοία, είχαν αυξήσει τη δύναμη των πεζών μέχρι εκατό χιλιάδες. Το ιππικό είχε γύρω στους εννιά χιλιάδες ιππείς. Είχαν οχυρώσει την πόλη τους με μεγάλο τείχος και είχαν φτιάξει μεγάλα λιμάνια, επίσης είχαν πολλούς συμμάχους.

- 2. Από πού αντλούσε ο Διονύσιος τη σιγουριά για την εξουσία του σύμφωνα με το κείμενο;**

Η συγκροτημένη δύναμη του στόλου, του πεζικού, του ιππικού, η συνεργασία με τους συμμάχους του, η οχύρωση της πόλης του ήταν στοιχεία από τα οποία ο Διονύσιος αντλούσε το θάρρος και τη σιγουριά της εξουσίας του.

- 3. Ποιες συμφορές γνώρισε ο Διονύσιος στη διάρκεια της ζωής του;**

Η κατάληξη της ζωής του Διονυσίου ήταν τραγική σε αντίθεση με τον τρυφηλό βίο που έζησε. Είδε τους γιους του να σφάζονται, τις κόρες του να εκτελούνται, χωρίς να ταφούν όπως έπρεπε. Άλλοι κήηκαν, άλλοι αφού κομματιάστηκαν πετάχτηκαν στη θάλασσα.

- 4. Στο εισαγωγικό σημείωμα του κειμένου της Ενότητας γίνεται λόγος για ηθικολογικές προεκτάσεις στο έργο του Αιλιανού. Μπορείτε να το επιβεβαιώσετε με βάση το απόσπασμα που μελετήσατε;**

Στο κείμενο του Αιλιανού τίθενται ηθικολογικά θέματα. Ο πλούτος και η εξουσία δεν είναι παντοτινά αγαθά. Ο Διονύσιος έζησε ένα τρυφηλό βίο όμως η κατάληξή του ήταν μέσα στη φτώχεια και τη δυστυχία.

Ο Αιλιανός πραγματεύεται και το θέμα του ευμετάβολου της τύχης. Η ζωή του Διονυσίου άλλαξε δραματικά από δυνατός και βασιλιάς κατέληξε άπορος γέρος. Ποτέ δεν είναι σίγουρος ο άνθρωπος για την εξέλιξη των πραγμάτων.

Η επιδίωξη και η σωφροσύνη είναι αρετές με τις οποίες πρέπει να χειρίζεται την εξουσία ένας άρχοντας, η απουσία τους οδηγεί στην πτώση του θρόνου, όπως και στην περίπτωση του Διονυσίου.

- 5. Γνωρίζετε από την Ιστορία ή άλλα μαθήματα παραδείγματα ανθρώπων που θα μπορούσαμε να πούμε ότι είχαν κατάληξη παρόμοια με εκείνη του Διονυσίου;**

Χαρακτηριστικό παράδειγμα ήταν η ζωή του Κροίσου. Ήταν ο βασιλιάς της Λυδίας και πολύ πλούσιος. Επίσης θεωρούσε τον εαυτό του ως τον πιο ευτυχημένο άνθρωπο του κόσμου. Όμως στην πορεία τον βρήκαν συμφορές, καθώς ο γιος του ο Άτης σκοτώθηκε στο κυνήγι και ο ίδιος αιχμαλωτίστηκε σε εκστρατεία από το βασιλιά Κύρο των Περσών. Μάλιστα όταν (ο Κύρος) τον έκαιγε στην πυρά, φώναξε «Σόλων», επειδή ο Σόλων ο Αθηναίος του είχε πει να μη μακαρίζει κανένα άνθρωπο πριν το τέλος του, δηλαδή να μη θεωρεί κανένα άνθρωπο ευτυχημένο πριν δει το τέλος της ζωής του.

Απολαύστε τη διδασκαλία στα βίντεο του www.arnos.gr

Κατανοείτε σε βάθος τη μεθοδολογία επίλυσης!

...Πράξεις Παιδείας!

Λεξιλογικά – Ετυμολογικά

Λεξιλογικός πίνακας

- 1. Να συνδυάσετε το επίθετο «θαλάσσιος» με τα παρακάτω ουσιαστικά σε προτάσεις της ν.ε.: πανίδα, συγκοινωνία, ταξίδι, εξερεύνηση.**

Η θαλάσσια πανίδα απειλείται από τους ρύπους των πλοίων.

Αποφασίσαμε να πάμε στο νησί με θαλάσσια συγκοινωνία για να απολαύσουμε το ταξίδι.

Στο θαλάσσιο ταξίδι με το σκάφος του θείου μου αντιμετωπίσαμε φουρτούνα ευτυχώς όμως ήρθε γρήγορα το λιμενικό.

Ο πατέρας μου έχει συγκεντρώσει πολλούς θησαυρούς του βυθού από τις θαλάσσιες εξερευνήσεις του.

2. Να βρείτε τη σημασία των φράσεων στη ν.ε. και να γράψετε μία πρόταση για κάθε φράση:

- α. οργώνω τις θάλασσες
- β. τα κάνω θάλασσα
- γ. έχω φάει τη θάλασσα με το κουτάλι

- α. οργώνω τις θάλασσες: ταξιδεύω συνέχεια τις θάλασσες.
Το καλοκαίρι οργώνω τις θάλασσες με την βάρκα μου.
- β. τα κάνω θάλασσα: τα μπερδεύω, αποτυγχάνω σε μια προσπάθεια
Ήταν τόσο αγχωμένος στο διαγώνισμα που τα έκανε θάλασσα.
- γ. έχω φάει τη θάλασσα με το κουτάλι: έχω μεγάλη εμπειρία στα θέματα της θάλασσας.
Ο παππούς μου ήταν ναυτικός και είχε φάει τη θάλασσα με το κουτάλι.

3. Να βρείτε από τον Λεξιλογικό Πίνακα ένα συνώνυμο των λέξεων στη ν.ε.:

Κοσμοπλημμύρα: λαοθάλασσα	γαλάζιος: θαλασσής
Τρικυμία: θαλασσοταραχή	υποβρύχιος: υποθαλάσσιος
Θαλασσοδέρνομαι : θαλασσοπνίγομαι	ακρογιάλι: ακροθαλασσιά

Ετυμολογικά

Παραγωγή επιθέτων

Καταλήξεις επιθέτων που παράγονται από επιρρήματα

- ιος
- ιμος
- (ι)νός
- αῖος
- ικός

1. Να σχηματίσετε παράγωγα επίθετα από τα επιρρήματα:

- ὄπισθεν : **ὀπίσθιος**
σήμερον: **σημερινός**
πρωί : **πρώιμος ή πρῶος**

2. Να συμπληρώσετε τα κενά στον πίνακα που ακολουθεί. Στην έγχρωμη στήλη σχηματίζεται ένα παράγωγο επίθετο που στη ν.ε. σημαίνει «ορμητικός, βίαιος, σφοδρός, οξύς»:

- A. Αυτός που έχει την τάση να φιλονικεί (ρηματικό επίθ. του ρ. *έρίζω*) **έριστικός**
- B. Αυτός που δε φαίνεται (ρηματικό επίθ. του ρ. *φαίνομαι*) **άφανής**
- Γ. Ο μισητός (ρηματικό επίθ. του ρ. *συγέω*, -ῶ) **συγερός**
- Δ. Παράγωγο επίθετο του ρ. *φεύγω* (γεν. πληθ.) **φυγάδων**
- Ε. Παράγωγο επίθετο του ρ. *νέμομαι* (δοτ. εν.) **νομάδι**
- Στ. Παράγωγο επίθετο του επιρρήματος *χθές* (ονομ. εν. αρσ.) **χθεσινός**
- Ζ. Παράγωγο επίθετο του ουσιαστικού *σκότος* (γεν. εν. αρσ.) **σκοτεινού**
- Η. Αυτός που πρέπει να γίνει (κυρίως ρηματικό επίθ. του ρ. *πράττω*) **πρακτέος**

								α	έ	Ρ	ι	σ	τ	ι	κ	ό	ς
								β	ά	φ	Α	ν	ή	ς			
							γ	σ	τ	υ	Γ	ε	ρ	ό	ς		
						δ	φ	υ	γ	ά	Δ	ω	ν				
							ε	ν	ο	μ	Α	δ	ι				
						στ	χ	θ	ε	σ	Ι	ν	ό	ς			
ζ	σ	κ	ο	τ	ε	ι	ν	ο	ϋ								
η	π	ρ	α	κ	τ	έ	ο	ς									

Γραμματική

1. Οριστική παρακειμένου και υπερσυντελικού μέσης φωνής βαρύτονων ρημάτων

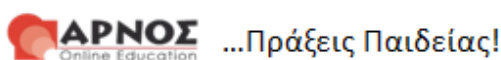
Οριστική παρακειμένου	Οριστική υπερσυντελικού
βε-βούλευ-μαι	έ-βε-βουλεύ-μην
βε-βούλευ-σαι	έ-βε-βούλευ-σο
βε-βούλευ-ται	έ-βε-βούλευ-το
βε-βουλεύ-μεθα	έ-βε-βουλεύ-μεθα
βε-βούλευ-σθε	έ-βε-βούλευ-σθε
βε-βούλευ-νται	έ-βε-βούλευ-ντο

2. Οριστική παρακειμένου και υπερσυντελικού μ.φ αφωνόληκτων βαρύτονων ρημάτων.

ουρανικόληκτα		Χειλικόληκτα		οδοντικόληκτα	
Τάττομαι		γράφομαι		Κομίζομαι	
παρακείμενος	υπερσυντέλικος	παρακείμενος	υπερσυντέλικος	παρακείμενος	υπερσυντέλικος
τέταγμαι	έτετάγμην	γέγραμμαι	έγεγράμμην	κεκόμισμαι	έκεκομίσμην
τέταξαι	έτέταξο	γέγραψαι	έγγεγραψο	κεκόμισαι	έκεκόμισο
τέτακται	έτέτακτο	γέγραπται	έγγεγραπτο	κεκόμισται	έκεκόμιστο
τετάγμεθα	έτετάγμεθα	γεγράμμεθα	έγεγράμμεθα	κεκομίσαμεθα	έκεκομίσαμεθα
τέταχθε	έτέταχθε	γέγραφθε	έγγεγραφθε	κεκόμισθε	έκεκόμισθε
τεταγμένοι εΐσι	τεταγμένοι ήσαν	γεγραμμένοι εΐσι	γεγραμμένοι ήσαν	κεκομισμένοι εΐσι	κεκομισμένοι ήσαν

Απολαύστε τη διδασκαλία στα βίντεο του www.arnos.gr

Κατανοείτε σε βάθος τη μεθοδολογία επίλυσης!

1. Να κλίνετε την οριστική παρακειμένου και υπερσυντελικού των ρ. λύομαι και προβουλεύομαι.

Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος
λέλυμαι	έλελύμην
λέλυσαι	έλέλυσο
λέλυται	έλέλυτο
λελύμεθα	έλελύμεθα
λέλυσθε	έλέλυσθε
λέλυνται	έλέλυντο

Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος
προβεβούλευμαι	προεβεβουλεύμην
προβεβούλευσαι	προεβεβούλευσο
προβεβούλευται	προεβεβούλευτο
προβεβουλεύμεθα	προεβεβουλεύμεθα
προβεβούλευσθε	προεβεβούλευσθε
προβεβούλευνται	προεβεβούλευντο

2. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα με τους χρόνους που ζητούνται στο πρόσωπο που δίνεται:

Ενεστώτας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος
βλάπτεσθε	βέβλαφθε	έβέβλαφθε
όπλιζόμεθα	ώπλισμεθα	ώπλισμεθα
άπαλλάττεται	άπήλλακται	άπήλλακτο
καταψεύδονται	κατεψευσμένοι είσι	κατεψευσμένοι ἦσαν

3. Να τοποθετήσετε τους ρηματικούς τύπους στη σωστή στήλη και να συμπληρώσετε τους υπόλοιπους χρόνους τους: Έκδιώκεται, κατεκοπτόμεθα, έκπαιδεύσεσθε, έλογίσω.

Ενεστώτας	Παρατατικός	Μέλλοντας	Αόριστος
έκδιώκεται	έξεδιώκετο	έκδιώξεται	έξεδιώξατο
κατακοπτόμεθα	κατεκοπτόμεθα	κατακοψόμεθα	κατεκοψάμεθα
έκπαιδεύεσθε	έξεπαιδεύεσθε	έκπαιδεύσεσθε	έξεπαιδεύσασθε
λογίζη/ει	έλογίζου	λογίση/ει	έλογίσω

Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος
έκδεδίωκται	έξεδεδίωκτο
κατακεκόμμεθα	κατεκεκόμμεθα
έκπεπαίδευσθε	έξεπεπαίδευσθε
λελόγισαι	έλελόγισο

4. Να μεταφέρετε τα παρακάτω ρήματα στην α.ε.:

έχει καταγραφεί : **καταγέγραπται**

έχουμε χτυπηθεί (πλήττω = χτυπώ) : **πεπλήγμεθα**

έχετε προφυλαχθεί: **προπεφύλαχθε**

5. Να συμπληρώσετε τα κενά των φράσεων με τους τύπους οριστικής των ρημάτων που βρίσκονται στην παρένθεση:

α. " **Αρχεται** (άρχομαι, ενεστ.) ό πόλεμος ένθένδε (= από εκείνη τη στιγμή) ήδη Αθηναίων καί Πελοποννησίων καί τών έκατέροις ξυμμάχων, έν

ὦ καταστάντες ξυνεχῶς ἐπολέμουν· **γέγραπται** (γράφομαι, γ' εν. παρακ.) δὲ ἐξῆς (= με τη σειρά) ὡς ἕκαστα **ἐγίνετο** (γίνομαι, γ' εν. παρακ.) κατὰ θέρος καὶ χειμῶνα.

β. Οὗτος **ἐκέλευε** (κελεύω, παρακ.) οὖν τοὺς λέγοντας ἐν τῷ δήμῳ τῇ μὲν εἰρήνῃ μὴ ἐπιτιμᾶν (= να μην κατηγοροῦν)· εἰ δέ τι μὴ καλῶς **γέγραπται** (γράφομαι, παρακ.) ἐν τῇ εἰρήνῃ, τοῦτ' ἐπανορθώσασθαι (= να το διορθώσουν).

γ. Ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων **κεκόμισται** (κομίζομαι, παρακ.) τιμωρίαν, πρῶτον μὲν παρὰ θεῶν, μετὰ δὲ ταῦτα παρ' ἡμῶν τῶν ἀδικηθέντων.

δ. Βέλτιον ἂν ἡμῖν εἶχε (= θα ἦταν καλύτερα για εμάς), ἐξ ἀρχῆς εἰ ταῦτ' **απεψηφίσαμεθα** (ἀποψηφίζομαι, α' πληθ. υπερσ.).

ε. Σὺ δὲ ταύτης **ἀπήλλαξαι** (ἀπαλλάττομαι, παρακ.) τῆς ἀσθενείας καὶ εἰς τὴν τῶν οὐρανῶν ἐνεγράφησ πολίτειαν.

Απολαύστε τη διδασκαλία στα βίντεο του www.arnos.gr

Κατανοεῖστε σε βάθος τη μεθοδολογία επίλυσης!

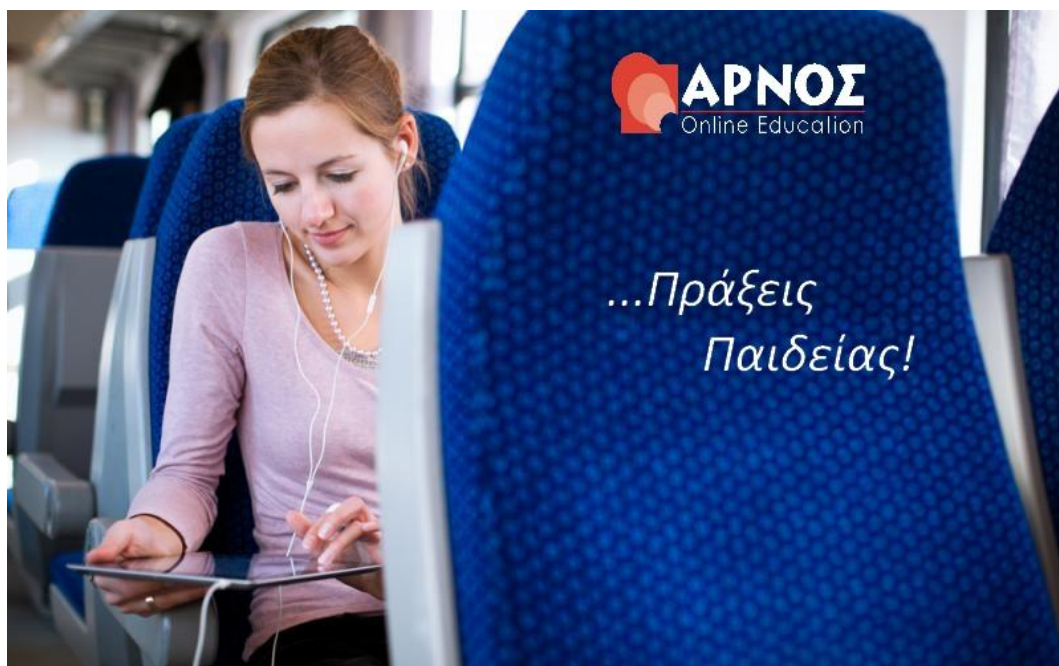

...Πράξεις Παιδείας!

Επιμέλεια: Μαρία Φυλλακτού

Φροντιστηριακό e-μάθημα

Γυμνάσιο: 9.000 μαθήματα με βίντεο-διδασκαλία για όλο το σχολικό έτος **μόνο με 150 ευρώ!**

Μελέτη όπου, όποτε και όσο εσύ θες!

Διδάσκουμε μεθοδικά σε βίντεο τη θεωρία του σχολικού βιβλίου και λύνουμε όλες τις ασκήσεις

Δημιουργούμε συνεχώς νέα βίντεο με διδασκαλία για τις εκπαιδευτικές σου απαιτήσεις

Παίζουμε και μαθαίνουμε με on line test αξιολόγησης & SOS διαγωνίσματα προσομοίωσης για τις εξετάσεις

Λύνουμε απορίες ζωντανά on line καθημερινά 3 μ.μ. - 8 μ.μ.

...Πράξεις Παιδείας!